

Liselott Eriksson
Tel: 010-698 13 44
liselott.eriksson
@naturvardsverket.se

YTTRANDE
2018-11-23 Ärendenr:
NV-07318-18

registrator@skogsstyrelsen.se
andreas.drott@skogsstyrelsen.se

Yttrande gällande Skogsstyrelsens remiss om regler och rekommendationer för skogsbränsleuttag och kompensationsåtgärder. Dnr 2018/4785

Sammanfattning

Naturvårdsverket välkomnar arbetet med vägledningen *Regler och rekommendationer för skogsbränsleuttag och kompensationsåtgärder* och ser gärna ett utvecklat samarbete mellan myndigheterna för att utveckla styrmedel för ett hållbart uttag av skogsbränsle.

Vi bedömer att vägledningen behöver kompletteras och utvecklas på ett antal punkter för att ge ett tillräckligt tydligt stöd.

Naturvårdsverket anser att rekommendationerna bör preciseras så att det tydligare framgår:

- att uttag inte ska omfatta träd av särskild betydelse för biologisk mångfald såsom gamla träd, hålträd, döda träd och grova rötade träd.
- att det även är viktigt för biologisk mångfald att lämna död ved, hålträd och lågor av gran i större delen av landet.
- vilka underlag den kritiska gränsen, på ca. 0.5 ton TS aska per hektar för hur mycket grenar och toppar som kan tas ut innan askåterföring krävs, baseras på. Vidare anser Naturvårdsverket att den kritiska gränsen starkare ska kopplas till områdets bonitet.
- att rekommendationerna avråder uttag av grenar och toppar i län med hög försurningsbelastning och där indikatorn för skogsbrukets försurande påverkan överskrider signifikant t.ex. i Halland och Blekinge.

I rekommendationerna och kunskapsunderlaget delas landet upp i södra, sydvästra samt norra Sverige. Naturvårdsverket anser att rekommendationerna bör vara på länsnivå.

Naturvårdsverket anser att avsnittet om lagstiftning behöver kompletteras med att områden som planeras för formellt skydd av skog såsom nyckelbiotoper och andra värdekärnor så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Avsnittet bör även belysa de krav som kan ställas inom ramen för områden som omfattas av naturvårdsavtal.

Vad gäller skrivningarna om gällande lagstiftning, anser Naturvårdsverket att kompletteringar angående 7 kap 28 b § och 29 § miljöbalken är nödvändiga, enligt nedan.

Utveckling av Naturvårdsverkets ställningstagande (ovan) utifrån miljömålen

Ställningstagande ett rikt- växt och djurliv

Vetenskapliga studier som visar att uttag av skogsbränsle kan påverka skogens biologiska mångfald negativt till exempel om de omfattar träd som har en nyckelfunktion för djur- och växtlivet. Därför behövs fungerande styrmedel och metoder tillämpas för att minimera risken för sådana uttag. Styrmedel behöver till exempel verka på ett sådant sätt att grova, gamla eller ihåliga träd och död ved av olika trädslag normalt lämnas kvar på plats i skogen. Naturvårdsverket anser att styrmedel för detta ändamål behöver utvecklas.

Naturvårdsverket anser att en grundläggande rekommendation bör vara att bränsleuttag inte ska ske inom värdefulla skogar såsom skyddade skogar, nyckelbiotoper och andra värdekärnor.

Naturvårdsverket anser att rekommendationerna behöver konkretiseras tex. så att en rubrik som "Bevara den biologiska mångfalden" preciseras så att det tydligare framgår att uttag inte ska omfatta träd av särskild betydelse för biologisk mångfald såsom gamla träd, hålträd, döda träd och grova rötade träd.

I vägledningen och i kunskapsunderlagen anges att "Mest betydelsefull för den biologiska mångfalden är ved från tall och lövträd, i synnerhet grövre ved från ädla lövträd. Detta är sant i södra Sverige men inte i norra. Vi menar att skrivningen riskerar att leda fel då den indikerar att det skulle vara oviktigt för biologisk mångfald att lämna strukturer av gran i större delen av landet. I stället önskar vi en annan skrivning i slutet av tredje stycket under kap 3.2; "Generellt är det värdefullt att lämna alla olika inhemska trädslag men i södra Sverige är ved från tall och lövträd viktigast för biologisk mångfald. Särskilt värdebärande trädslag inom trakten ger en vägledning i de fall en prioritering behöver göras. Hänsyn bör även tas till risken för insektsangrepp (se stycke 2.1).

I Rekommendationerna, kapitel 3, bör vidare skrivningarna om hänsyn "längs sjöar och vattendrag" ändras till "längs sjöar, våtmarker och vattendrag" i samtliga fall. Inledningsvis i kapitel 3, liksom i rubriken talas om avverkningsrester - en annan term än tidigare i dokumentet, som pratar om uttag av skogsbränsle som väl är mer relevant? Allt är ju inte avverkning, även röjning och andra former av åtgärder.

Ställningstagande bara naturlig försurning:

Skogsbrukets försurande påverkan är en av de viktigaste faktorerna för att miljömålets trender ska vara positiva. Sedan 70-talet har utsläpp och nedfall av försurande ämnen i Sverige minskat signifikant. Svavelnedfallet som kommer via nederbörden har minskat med cirka 80% i riket. Men återhämtningen från försurning sker långsamt och idag är det fortsatt stora områden med hög försurningskänslighet, framförallt i södra och sydvästra Sverige.

En nyligen publicerad studie visar¹ att den ackumulerade depositionseffekten är betydligt större än skogsbrukets påverkan (mätt sedan 50-talet). Dock visar analyserna att med dagens depositions nivåer (senaste decenniet) bidrar skogsbruket mer till aciditetstillförsel än deposition i alla delar av Sverige förutom sydvästra Sverige. Detta tyder på att skogsbruket är den största källan till försurningsbelastning av marken sett till en hel skogs generation. Betydelsen kommer att öka i takt med att effekterna av åtaganden för utsläppsminskningar syns i naturliga ekosystem.

I vägledningen samt kunskapsunderlaget relaterar Skogsstyrelsen till 0.5 ton TS aska per hektar som vägledande och kritisk gräns för hur mycket grenar och toppar som kan tas ut innan askåterföring rekommenderas. Det framgår inte, varken i detta underlag eller tidigare rekommendationer (2008:2), vilka referenser denna gräns utgår från. Då detta blir vägledande i arbetet med skogsbränsleuttag anser Naturvårdsverket att det bör förtydligas och redovisas. Detta för en mer objektiv bedömning av om rekommendationerna är relevanta för skogsbrukets försurande påverkan. Vidare anser Naturvårdsverket att den kritiska gränsen starkare ska kopplas till områdets bonitet, då områden med hög försurningsbelastning och låg bonitet inte kommer att innefattas av rekommendationen av askåterföring, och vice versa.

I rekommendationerna och kunskapsunderlaget delas landet upp i södra, sydvästra samt norra Sverige. Naturvårdsverket anser att rekommendationerna bör vara på länsnivå. Detta för att i så stor del som möjligt skydda mark och vatten från skogsbrukets försurande påverkan. Rekommendationer på länsnivå ger möjligheterna att koppla samman preciseringen ”skogsbrukets försurande påverkan” och rekommendationer på ett tydligare och mer transparent sätt.

Naturvårdsverket anser att uttag av grenar och toppar, tillsammans med tillväxt och stamvedsuttag, starkt bidrar till skogens försurande påverkan. I län med hög historisk försurningsbelastning, där indikatorn för skogsbrukets försurande påverkan överskrider signifikant, bör Skogsstyrelsen avråda från uttag av grenar och toppar. Detta gäller i starkt försurningsdrabbade län som t. ex. Halland och Blekinge. Undantag kan dock behöva göras när uttag motiveras av naturvårdande skäl samtidigt som körskadorna kan undvikas.

Lagstiftning

Avsnittet om lagstiftning behöver kompletteras. Enligt 3 kap. 3 § MB ska särskilt känsliga områden från ekologisk synpunkt så långt möjligt skyddas mot

---

¹ Iwald, J m.fl.. 2018. Effekter på mark av 50 års försurnings-belastning från atmosfärisk deposition och katjonupptag i biomassa – en analys av data från Riksskogstaxeringen och Markinventeringen. NV-02297-17

åtgärder som kan skada naturmiljön. Sådana områden kan omfatta områden som planeras för formellt skydd av skog såsom nyckelbiotoper och andra värdekärnor. Avsnittet bör även belysa de krav som kan ställas inom ramen för områden som omfattas av naturvårdsavtal enligt Jordabalken.

Naturvårdsverket föreslår ett tillägg under 2.2.3 med följande lydelse; Förutsättningarna för tillstånd anges i 7 kap 28 b § och 29 § miljöbalken. Tillstånd får endast lämnas om verksamheten eller åtgärden inte kan skada naturtyperna som avses skyddas eller där den inte innebär en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av de arter som avses skyddas.

I andra stycket under 2.2.4 bör det stå; Regler om avfall finns i 15 § miljöbalken. Som huvudregel är varje föremål eller ämne att betrakta som avfall om innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med det (15 kap. 1 § miljöbalken).

I Rekommendationerna, kapitel 3, bör skrivningarna om hänsyn ”längs sjöar och vattendrag” ändras till ”längs sjöar, våtmarker och vattendrag” i samtliga fall. Inledningsvis i kapitel 3, liksom i rubriken används termen avverkningsrester - en annan än tidigare i dokumentet, där uttag av skogsbränsle används. Uttag av skogsbränsle kanske är mer relevant då detta även inkluderar andra former av åtgärder exempelvis röjning.

Ställningstagande Begränsad klimatpåverkan

Naturvårdsverket anser att ett hållbart uttag av skogsbränsle uttag kan bidra till att uppnå miljö kvalitetsmålet ”Begränsad klimatpåverkan”. Tillsammans med andra förnybara energikällor kan hållbart producerade biobränslen användas för uppvärmning, att generera el och i industriella processer. Effektivare fordon som drivs av el eller biodrivmedel kan minska utsläppen av koldioxid från transporter. Kraftvärme med biobränslen kan ersätta separat värme- och elproduktion baserad på fossila bränslen. Det förbättrar resurseffektiviteten och reducerar utsläppen av växthusgaser.

Beslut om detta yttrande har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

I detta yttrande har synpunkter inhämtats från Björn Boström, Malin Kanth, Olle Höjer, Salar Valinia och Hasse Berglund. Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschef Claes Svedlindh.

För Naturvårdsverket

Claes Svedlindh
Avdelningschef Naturavdelningen

Liselott Eriksson
Handläggare Naturavdelningen